

Yarının Girişimcilerinin Eğitilmesi*

Allan Gibb**

Son yirmi yıldır, eğitim sistemlerinin genç insanları genel olarak yetişkin hayata özel olarak iş dünyasında girişimciliğe ne kadar iyi hazırladığıyla ilgili tartışmalar artmaktadır. Bu tartışma toplumların, organizasyonların ve vatandaşların yüksek oranlarda yenilik ve değişim içeren, artan bir biçimde rekabetçi, belirsiz ve olan bir rolle başa çıkabilmek için kapasitelerini geliştirmelerinin gerekliliğini göz önünde bulundurmaktadır. Girişimcilik kavramı, sektörel bilgiler, iş idaresi, yeni işler kurulması, bireysel ve sosyal becerilerin geliştirilmesini içeren geniş bir alanı kapsayacak kadar geniş olmakla birlikte, girişimciliğin ayrı bir eğitim alanı olarak ele alınmasının bir ihtiyaç olduğu konusunda ki kanaatler kuvvetlenmektedir.

Bu ihtiyaç eğitim sistemi için önemli olan bazı konuları doğurmaktadır. Bunlardan en önemlisi girişimcilik kavramının eğitim alanında nasıl uygulamaya konulacağıdır. İkincisi, pek çok karışıklıkların olduğu alanda, neden konunun bu kadar önemli olduğu hakkında son derece açık olmanın gerekliliğidir. Üçüncüsü ise, girişimcilik eğitiminin önceliklerinin, okulların organizasyonu ve öğretmenlerin yetenekleri için ne anlama geldiğinin göz önünde bulundurulma-

sının gerekliliğidir. Girişimcilik eğitimi belirli derslerde ilave bir konu olmak yerine standart müfredatta kendi yerini alacaksa, bu konu büyük önem taşımaktadır.

Sonuç olarak okullarda girişimcilikle ilgili olarak atılan ilk adımların geliştirilmesi süreci konusunda bir dizi soru vardır. Bunlar açık hedef ve amaçların nasıl belirleneceği, eğitim sistemindeki farklı grupların ihtiyaçlarının nasıl ayırt edileceği, girişimciliğin farklı düzeylerde (ilköğretim ve sonrası) müfredatın neresine uyduğu konusunda nasıl kararlar verileceği, girişimcilik eğitiminin değerlendirilmesinin nasıl yapılacağı ve iş dünyasıyla eğitim sektörü arasında etkin bağların nasıl kurulacağı konularını içermektedir.

Kavramdan Uygulamaya

Akademisyenler girişimcilik kavramını birkaç yüz yıldır tartışıyor olmalarına rağmen bu konuda çok az fikir birliği mevcuttur. Tartışmanın büyük kısmının, uygulamacıların ihtiyaçlarını karşılamaktan ziyade araştırma konuları belirlemekle ilgili olduğu görülmektedir. Bununla birlikte girişimciliğin özde, bireylerin ve örgütlerin yeni fikirler ve iş yapma biçimleri yaratma, bunları uygulamaya koyma, öngörülü hareket etme, bu suretle çeşitli düzeylerde belirsizlik ve karmaşıklık içeren değişimi yaratma konularıyla ilgilendiği hakkında hemen hemen evrensel bir uzlaşma vardır.

**Itasca Profesörü, Durham Üniversitesi (İngiltere) Küçük İşletmeler Merkezi Sözcüsü*

Eğitim alanında önemli olan girişimcilikle ilgili davranışlardır. Bu davranışlar daha çok ileride ele alınacak olan "girişimci birey" kavramının genel anlamıyla ilgilidir. Bu davranışları belirli beceri ve nitelikler desteklemektedir. Bireylerde bu niteliklerin geliştirilebilir mi yoksa genetik mi olduğu konusunda pek çok akademik tartışma yapılmaktadır. Ağır basan görüş bu niteliklerin geliştirilebileceği yönündedir.

Tablo:1

Girişimcilikle ilgili davranış Biçimleri

- Fırsat yakalamak
- İnisiyatif kullanmak
- Sorunları yaratıcı bir biçimde çözmek
- Özerk yönetim
- Sorumluluk alma
- Derinlemesine Bakış açısı
- Karşılıklı bağımlılık ilişkilerinin yönetimi
- Yaratıcı bir şekilde ortaya çıkarma becerisi
- Hesaplanmış risk alma kararı verebilme

Girişimcilik Özellikleri

- Başarma hırsı
- Özgüven ve saygı
- Otonomi
- Faaliyet odaklılık
- Yaparık öğrenmenin tercih edilmesi
- Çok çalışmak
- Azim
- Yaratıcılık

Girişimcilik Becerileri

- Yaratıcı sorun çözmek
- İkna etmek
- Müzakere etmek
- Satış
- Önerilerde bulunmak
- İşletmeyi ve projeleri bütün halinde yönetebilme becerisi
- Belirsizlik halinde sezgi yoluyla karar vermek
- İlişkiler ağı oluşturmak

Eğitimde bilgi, davranışların geliştirilmesindeki unsurlardandır. Girişimci davranış

biçimlerinin dil bilgisi ve edebiyat, matematik, coğrafya, tarih, fen vb. standart müfredat konuları çerçevesinde teşvik edilmesi mümkündür. Aynı şeyin ihtisalaşmış işletme eğitimi, örneğin bilgi tabanının önemli ölçüde yeni girişim kurma sürecini ve bununla ilgili faaliyetleri ve öğrenilmesi gerekenleri kapsayacağı yeni girişim kurma konusu kapsamında da yapılması mümkündür. Bu yaklaşım benimsendiğinde becerilerin aynı zamanda eldeki göreve uygun bir bilgi tabanına sahip olacağı göz önünde bulundurulmalıdır.

Bu anlayışla, eğitim amacına yönelik olarak girişimcilik şu şekilde tanımlanabilir:

Kişisel tatmine ulaşmanın bir aracı olarak, yüksek düzeyde belirsizlik ve karışıklık içeren değişimi ve yenilikçiliği yaratmaları, bunlarla başa çıkmaları için her türlü birey ve örgüte bireysel ve / veya kolektif olarak yardım etmek amacıyla sergilenen davranış, beceri ve niteliklerdir.

Şunu belirtmek gerekir ki bu tanım tüm örgüt biçimlerini kapsamaktadır. Sadece iş faaliyetleriyle ilgili değildir. Toplumsal alanda, eğitim alanında, dini alanda ve bir dizi kar amacı gütmeyen örgütlerde girişimciler bulunmaktadır.

Girişimciyle en çok ilişkili olan davranışlar tablo 1'de gösterilmiştir. Girişimciler genellikle iş bitiren, stratejik düşünen, kaynakları yaratıcı biçimde kullanan aktif bir insan görüntüsü çizerler.

Bu davranışların arkasında geliştirilebilmekle birlikte şüphesiz doğanın insanlara farklı kombinasyonlarda ve miktarlarda bahsettiği özellikler yatmaktadır. Bunlar arkaya yaslanarak olaylar karşısında harekete geçmek yerine yenilikler ve yeni fikirler aracılığıyla başarmak ve değişime yön verme becerisine sahip olmak isteyen birey ya da takım düşüncesini desteklemektedir.

Niteliklerin aksine, girişimcilikle ilgili becerilerin geliştirilebileceğini ileri sürmek olanaklıdır. Bu beceriler girişimcilik nitelikleriyle sıkı bir şekilde bağlantılıdır ve tablo 2'de belirlenen nitelikleri desteklemektedir.

İşten Farklı

Girişimciliği yönetim anlayışıyla değerlendirip, işle ilgili konular ya da profesyonel olmakla karıştırmamak çok önemlidir. Bu tür bir karıştırma tehlikelidir. Şirket ve yönetim mekanizmalarının, ilgili değer ve inançlarının pek çoğu girişimciliğin anti-tezidir (Tablo 2'nin sol tarafına bakınız). Bugünlerde, bunlar girişimcilik adı altında eğitim müfredatına ve hatta yönetim sistemlerine taşınmaktadır.

Tablo:2

FARLI ALGILAMALAR- FARKLI İHTİYAÇLAR

Hükümetlerin ve işletmelerin önemsemediği değerler	Girişimci organizasyonların özellikleri
Düzen	Bağımlılık
Resmiyet	Resmiyetten uzaklık
Hesap sorulabilirlik	Güven
Bilgi	Kişisel gözlem
Açık Sınır Çekme.	Çakışma
Planlama	Sezgi
İşletme stratejisi	Taktik ağırlıklı strateji"
Kontrol tedbirleri	"İşleri kendi usulüne göre görme"
Formel standartlar	Kişisel gözetleme
Şeffaflık	Belirsizlik
Fonksiyonel uzmanlık	Bütünlük
Sistemler	Duygululuk
Mevkisel otorite	Sahip yöneticiliği
Formel performans	Müşteri/network
Değerlendirmesi	Değerlendirmesi

Girişimci örgütler, özellikle de küçük işletmeler tablonun sağ tarafındaki niteliklerle tanımlanabilir. Büyük ölçekli örgütler son on yıldır dramatik bir biçimde küçülmekte ve adem-i merkezileşmekte ya da tablonun sağ tarafındaki niteliklerle ilgili olan nitelikleri yakalama arayışına girmektedir. Gelecekte, genç insanlar büyük olasılıkla kendilerini girişimci tarzındaki örgütlerde çalışıyor bulacaklar. Gelişen ülke

şartlarında, tablodaki iki sütunun "modern" şirket, bürokratik kesim ve kültürü ile girişimci örgütleri nitelendirdiği ileri sürülebilir. Bu ayrım Asya, Afrika, Latin Amerika'da açıkça belirgindir ve geçiş ekonomilerinde kaçınılmaz olarak kendini göstermektedir. İki taraf arasında gerçek anlamda karşılıklı anlayışın bulunmaması güvene dayalı ilişkilerin kurulmasının zor olduğu ve bunsuz dinamik, girişimci, bağımsız bir iş dünyasının varolmasının hemen hemen imkansız olduğu anlamına gelmektedir.

Geçiş ekonomilerinde girişimci faaliyetlerin meşrulaşmasını engelleyen, bankaların, hükümetlerin, profesyonel hizmetlerin, hükümetlerin, düzenleyici otoritenin ve eğitim sektörünün oluşturduğu çıkar gruplarında girişimci kültürün eksik olmasıdır. Bunun sonucu bireysel girişimci davranışın büyük bir kısmının gayri resmi olan faaliyetlere yönelmesidir.

Eğitim kültürün alt yapısını oluşturur. Bundan çıkarılacak ders, girişimcilik eğitiminin sadece küçük işletme sahibi girişimciler için değil herkes için gerekli olduğudur. Bu kabul edilmediği sürece ortaya çıkan bağımsız sektörler büyüme yönünde önemli engellerle karşılaşacaklar ve girişimci enerji israf olacaktır.

Eğitim ve yönetim alanında, girişimciliğin, iş yapma biçimi, algılama ve iletişim kurmayla ilgili bir dizi değer ve inanışla iç içe olduğunu anlamak önemlidir. Sonuçta bu, işleri organize etme biçiminde ve eğitim açısından bakıldığında öğrenme biçiminde kendini aksettirmektedir.

Diğer bir yaygın hata ise girişimci davranış biçimlerinin ve girişim becerilerinin ortak ve nakledilebilir olduğunu varsaymaktır. Bunlar aynı şeyler değildir. Sorun çözmek, yaratıcı bir biçimde sorun çözmekten çok farklıdır. İletişim kurma, takdim etme, sayısal ve sözel beceriler girişimcilikle ilgili becerilerin temelini oluştururlar fakat onlarla özdeş değildir. Geleneksel anlamdaki kişisel becerileri

bürokratik oluşumlarda ve örgütlerde kullanılmak mümkündür.

Şekil: 1

Tüm bunların ötesinde, eğitim sisteminde girişimciliğe daha fazla önem verilmesi, girişimci olduğu iddia edilen fakat olmayan pek çok mevcut eğitim / endüstri modellerinin yeniden değerlendirilmesini ve sorgulanmasını gerektirecektir. Örneğin, doğası itibariyle girişimci olmayan okullarda önemli iş deneyimi programlarının bulunması mümkündür. Girişimci bir tarzda hazırlanmamış pek çok "yeni girişim" programı bulunmaktadır. Öğrenciler bireysel projelerinin sorumluluğunu alabilirler, girişimci olmayan bir biçimde işletme bilgilerini artırırlar.

Gelecek İçin

Eğitim sisteminde girişimcilik konusu neden giderek daha fazla önem kazanmaktadır? Bu soruya verilebilecek basit bir cevap, artan bir şekilde girişimci davranışın her türüne ihtiyaç duyan bir toplumda yaşamamızdır. Girişimcilik ve girişimcilik eğitimi ilgilendiren pek çok ifade uluslararası rekabet söyleminde saklıdır. Yerimiz analiz yapmaya olanak sağlamamaktadır, fakat toplum, örgütler ve bireyler üzerindeki küresel baskıya karşı, kişisel ve kolektif girişimci davranışa duyulan ihtiyaç Şekil 1' de gösterilmiştir.

Küresel düzeyde pek çok faktör bir arada, fırsatlar doğurmaktadır. Fakat aynı zamanda siyasal yeniden yapılanmaları, ticaretin önündeki engellerin azalması, iletişim ve bilişim teknolojilerinin artan önemi, artan oranda modası geçen ürün ve teknolojileri, artan ürün çeşitliliği gibi iş yapmanın uluslar arası standartlarını içeren pek çok belirsizlik mevcuttur. Diğer unsurlar ise seyahat ve kişisel ulaşım, uluslararası bir değişim aracı olarak İngilizce'nin yaygınlaşması, yaşama biçimi tercihlerinin artması ve yoğun uluslararası sermaye akışlarının etkisidir.

Toplumsal düzeyde, artan düzensizlik ve belirsizliğe yol açan pek çok unsur mevcuttur. Bunlar ulusal sınırların ortadan kalkması, kamu harcamaları üzerindeki baskılar, özelleştirme, yeni düzenlemeler, kamu hizmetlerinde pazar ekonomilerinin yaratılması, sosyal hizmetlerle ilgili faaliyetlerin özel şirketlerin sorumluluğuna verilmesi, iş dünyasının hükümetlerle artan ortaklıkları, kar amacı gütmeyen kuruluşlar gibi yeni idari yapılar, iş dünyasında kullanılan yöntemlerin günlük hayatta da artan miktarda kullanılması, benchmarking ve standart oluşturmalarıdır. Aynı zamanda toplumda baskı gruplarının artan etkileri, daha önce yasal sayılmayan olayların yasallaşması, dinin düşüşüne geçmesi, çevreyle ilgili konulara olan ilginin azalması, azınlık gruplarının artan gücü ve anlaşmazlıkları mahkemelere taşınmanın artmasından söz edilebilir.

Artan düzensizlik ve belirsizlik ortamı örgütsel düzeyde küçülme, kademe azaltma, adem-i merkezileşme, değişim mühendisliği, alt-sözleşmelerin artan düzeyi, satın alma ve stratejik işbirliklerinin yeni biçimleri, sermaye hareketliliği, uluslararası kaynak tedariki, yazılımların sanal gerçeklik yönetimine etkisi, birleşmeler / işbirlikleri ve küresel şirket oluşumlarıyla kendisini göstermektedir. Diğer yaygın trendler iş gücü esnekliği talepleri, işgücü hareketliliği ve firmaların beşeri bilgi tabanlarının fiziksel varlıkları karşısında artan hakimiyetiyle ilgili

olarak profesyonel, beyaz yakalılarının hakim olduğu küçük işletmelerin artmasıdır.

Yukarıda bahsedilenlerin tümünün bir yansıması olarak birey iş ortamında daha fazla kariyer fırsatları ve iş belirsizliği, artan oranda sözleşmeli ve yarım gün istihdam uygulamaları, coğrafi değişiklikler için artan baskı, sorumluluk ve daha fazla stresle karşılaşmaktadır.

Evde ise, boşanmış, tek başına ebeveynlik yapan, çok yönlü ilişkileri olan, azalan sosyal güvenlik sistemiyle karşı karşıya kalan, artan ölçüde kendi emeklilik sözleşmesini hazırlayan, emlak sahibi olmaya çalışan ve borç yönetimi yapan bireyden söz edilebilir. Eğitimde de artan bilgi yoğunluğu ve seçme sorumluluğu mevcuttur.

Bu senaryolar ışığında geleceğe bakıldığında yapıldığında her türlü girişimci davranışa daha fazla ihtiyaç duyulacağı açık bir biçimde ortaya çıkmaktadır. Eğitim alanında alınacak önlemlerin değer taşınması, yukarıda tanımlanan unsurlara ve onun kadar da birey ve örgüt üzerindeki baskılara duyarlı olmalarına bağlıdır.

Temel Eğitim Sorunu

Halihazırda okullarda girişimcilik adı altında yapılan bazen ziyaretçi işletme danışmanları tarafından yürütülen ve müfredata eklenen şeylerdir. Bununla birlikte, eğitim sistemine yerleştirilebilmesi için, girişimciliğin okulun kültürünü, sınıfın organizasyonunu ve öğretmenin yeteneğini yansıtmaları gerekmektedir.

Girişimci davranışın örgütsel etkinliğe katkısını artırmanın, yüksek düzeyde ademi merkezileştirme ve yetki devri gerektirdiği uzun zamandır bilinmektedir. Girişimcilik, emir ve komutanın anti-tezidir. Girişimciliğin öğretilebileceği bir ortam yaratmak için okullar aşağıda bahsedilenleri yapmalıdır:

- Güçlü bir bireysel sahip olma duygusu yaratmak, bu yöndeki faaliyetleri ve sonuçlarını teşvik etmek

- Özgürlük ve bir şeyler yapma becerisiyle ilgili duyguları kuvvetlendirmek
- Örgütü çıkar gruplarının gözünde mükemmel olmaya odaklandırmak
- Çalışanları stratejiyle uyumlu bir biçimde kendi çıkar grupları ağlarını geliştirmeye teşvik etmek
- Çıkar gruplarının ihtiyaçlarını tatmin etmeyi ödüllendirmek
- Öğrenme için zemin oluşturması açısından belirsizliği hoş görmek ve hataları kabul etmek
- Formal planlamadan önce stratejik düşünmeyi teşvik etmek
- Kişisel güvenin önemini vurgulamak ve yönetimin temelini formal ilişkiler yerine tanımayaya dayandırmak
- Katı sınırlardan kaçınmak, ortak bir kültürün oluşması açısından bölümler ve gruplar arası enformal ilişkileri teşvik etmek
- Çalışanların geliştirilebilmesi yoluyla işte öğrenmenin yollarını bulmak

Okul girişimciliği benimserse risk alanlara daha fazla destek verecektir. Öğretmenlerin girişimcilik anlayışlarını hatırı sayılır bir biçimde geliştirmeleri, girişimci örgütler için ödül olacaktır.

Sınıfta

Girişimciliği sınıfa taşıma, sınıfı yukarıda belirlenen yapısal özellikler çerçevesinde organize etmektir. Yaklaşım, genç insanların kavramı sadece geleneksel anlamda öğrenmeleri değil, deneyimleriyle tanımaları ve hissetmeleri yönünde olmalıdır. Pedagojinin yaparak, değişimde bulunarak, deneyimden uyarlayarak ve öğrenerek, risk alarak ve hata yaparak, yaratıcı bir biçimde sorun çözerek, sosyal ilişkiler yoluyla geribildirim sağlayarak, dramatize ederek ve rol yaparak, rol modellerini yakından tanıyarak, yetişkinlerin dünyasıyla belirli ölçüde etkileşimde bulunarak, öğrenmeyi teşvik etmesine önem verilmelidir.

Üstün nitelikli öğretmenler, her zaman girişimci yöntemleri öğrenme aracı olarak kullanmaktadır. Bu tür bir yaklaşım geleneksel tarzda öğrenmeye önem vererek sınıfta daha fazla disiplin oluşturanlarınkinin aksine ilerlemeci bir eğitim yönteminin parçasıdır. Girişimcilik eğitiminde ilerlemenin sağlanabilmesi için bu önyargının ortadan kaldırılması gerekmektedir.

İyi sınav sonuçlarını bireysel girişimcilik becerilerinin geliştirilmesiyle birleştirmek ve uygun ölçüde ilerlemeci yöntemlerle geleneksel yöntemleri harmanlamak mümkün görülmektedir. Bu, Durham Üniversitesi İşletme Okulu'nun son yirmi yıldır İngiltere ve dünyadaki yüzlerce öğretmen için uyguladığı programlardan elde ettiği deneyimdir.

Üstün nitelikli öğretmenler kolaylıkla girişimcilik kavramını benimseyecek ve onu eğitimin temel amaçlarından biri olarak görecektirler. Girişimcilik kavramını benimseyen öğretmen, öğrencilere öğrenme sürecinin sorumluluğunu ve kontrolünü hangi oranda vereceğini bilme, sosyal öğrenmeyi artırma, öğrenciler arası ilişkileri teşvik etme, öğrencilere işleri baştan sona yürütecekleri şekilde sorumluluk verme, hesaplanabilir riski teşvik etme, yaratıcı bir biçimde fırsatları değerlendirme ve öğrenmenin gelişmesi için öğrencileri kişisel sorumluluk almaya sevk etme sanatını beceren kişidir.

Aşılması Gereken Zorluklar

Girişimcilik eğitimini daha ciddi bir biçimde ele almak ve onu müfredatın önemli bir parçası yapmak istiyorsak, diğer bir takım önemli konular da ele alınmalıdır. Bunlar açık hedeflerin belirlenmesi, öğrencileri farklı ihtiyaçlara hazırlayacak şekilde programın farklılaştırılması, girişimciliğin müfredata daha ölçüde sokulması ve yeni değerlendirme yöntemlerinin bulunmasıdır.

Amaçlar ve Sonuçlar

Girişimciliğin ilköğretim ve yüksek öğretim müfredatlarında yer alması mevcut sektör /

toplum bağlarının ve ilgili programların geliştirilmesi anlamına gelmektedir. Bir kere bu yapıldığı zaman, farklı amaçlar arasında ayırım yapmak, hangi yöntemlerin okulla daha çok ilgili olduğuna karar vermek, bunların ihtisas programları mı yoksa daha geniş bir müfredatın parçası mı olacağına karar vermek ve hangi sonuçlara ulaşılabileceğini belirlemek konularına dikkat edilmelidir. Dikkat edilmesi gereken temel konular şunlardır:

Müfredatın Amaçları

- Yeni bir girişim kurma kapasitesi yaratma
- Küçük ölçekli bir şirketi yönetecek bakış açısı sağlama
- Bireysel girişimciliği geliştirme

Uygun Alan

- Okulda
- Mesleki bir enstitüde
- Yüksek öğrenim enstitülerinde
- İş yerlerinde

Program Yaklaşımı

- Bir işletme ihtisas programı
- Tüm konular için kapsamlı bir akademik müfredat
- Müfredat dışı program

Katılımcılardan Beklenenler

- Yeni bir girişim kurmak
- Küçük ölçekli bir örgütte etkin bir biçimde çalışmak
- Esnek bir iş gücü pazarına etkin bir biçimde çalışmak
- Bireysel girişimcilik becerileri geliştirmek

Uygulamada yukarıdaki seçenekler arasında önemli derecede örtüşme ve ilişki olabilir. Örneğin, sonuçlar açısından, genç insanlar artan şekilde esnekleşen iş gücü pazarının bir parçası olacakları iş dünyasına girmeye hazırlanabilirler. Hayatlarını daha önce tanımlanan dünyada sürdürmek zorundadırlar. Aynı zamanda, her zaman olmamakla birlikte örgütlerde çalışacaklardır. Küçük bir azınlık kendi işinde çalışacak ya da yeni bir işletme kuracaktır. Sunulan tercihler dikkatli bir karar alma sürecinde

önem taşımaktadır. Şunu belirtmek gerekir ki, yukarıda belirlenen sonuçlar sadece işletmeler üzerinde değil her türlü iş ortamındaki örgütsel oluşumlar için geçerlidir.

Öğrencilerin Farklı İhtiyaçları

Yukarıda hedefler, amaçlar ve sonuçların tartışılması eğitim sisteminde farklı öğrencilerin girişimcilik eğitimi tarafından karşılanabilecek farklı ihtiyaçlarının olduğunu hatırlatmaktadır. Orta öğretimde farklı ihtiyaçları olan pek çok grup bulunmaktadır. Bunlar okullarını terk edenler, düşük eğitim düzeyine sahip olanlar, yüksek akademik başarısı olanlar, yüksek öğretimi hedefleyenler, birikimleri sebebiyle aile işlerini sürdürecektir olanlar, özürü öğrenciler ya da özel eğitim ihtiyacı olanlar, bayanlar ve etnik azınlık gruplarıdır.

İlk öğretim, orta öğretim ve yüksek öğretimde de farklı ihtiyaçlar mevcuttur. İlk öğretim düzeyinde amaçlar kişisel olarak girişimciliğin geliştirilmesi, müfredat dışı faaliyetler ve sosyalleştirme. Daha sonraki eğitim faaliyetleri girişimcilik, kendi işini kurma gibi iş konuları üzerine odaklanabilir.

Müfredata Giriş Yolları

Yukarıda tanımlandığı şekliyle girişimcilik müfredatta yer alacak geniş bir alan bulabilir. Öğretim sürecinin herhangi bir yerinde yer alabilir. Hangi seviyede nelerin ihtiva edileceğiyle ilgili kararlar, arzu edilen sonuçların, farklı grupların ihtiyaçları ve önceliklerinin, mevcut müfredatın gerekliliklerinin, ilerleme düşüncesi ve önemli bir biçimde girişimcilik eğitiminin ne derecede okul müfredatının bir parçası olmak yerine müfredata fazladan eklenmiş bir konu olarak değerlendirildiğinin gözden geçirilmesi sonucunda alınır (Bakınız Şekil 2).

Değerlendirme

Girişimcilikle ilgili davranış biçimlerinin, niteliklerin ve becerilerin değerlendirilmesi çok zor bir iştir. Öğretmenlerin girişimcilikle ilgili davranış biçimlerini göz önünde bulunduracakları açık olmakla birlikte

Şekil: 2

davranış biçimlerinin karşılıklı olarak değerlendirilebileceği bir sistem bulunmamaktadır ve bunun içindir ki gelişme süreci zaman almaktadır.

Bununla birlikte girişimcilik sürecinin sonuçlarını ölçme ve değerlendirme yönünde proje geliştirme ve tamamlamada olduğu gibi ilerlemeler vardır. Bazıları bir işletme planının ölçü olmadığını iddia edeceklerdir fakat bu tam anlamıyla tatmin edici değildir. Bir kişi işletme planının yapılmasında önemli derecede girişimci olabilir. plan formal bir sürecin sonucu da olabilir. Yeni bir işletme kurmak ve onu işletmek bir ölçü olmaya en yakın hususlardandır, çünkü süreçteki girişimcilik derecesini belirlemek ve bundan kaynaklanan kişisel gelişim gerçekte subjektiftir. Bu çalışma yetişkinlerin girişimcilik özelliklerini değerlendirmek için yapılmış fakat eğitim sistemine uygulanmamıştır. Değerlendirme yöntemlerinde daha fazla ilerleme kaydedilmediği sürece değerlendirme arka planda kalacaktır.

Girişimcilik Eğitiminin Geleceği

Dünya genelinde, girişimcilik ve girişimcilik eğitimi tutunmaya başlanmıştır. Bu isimler altındaki programlar Hindistan, Malezya, Kanada, Avustralya, Rusya, Doğu Avrupa, Latin Amerika ve Batı Avrupa'daki okul

müfredatlarında yer almaktadır. Amerika yaratıcı yaklaşımlar geliştirmede ilk sırayı almaktadır. Mevcut okullarda ve iş dünyasında girişimcilik anlayışının geliştirilmesi için dünya genelinde bir potansiyel vardır. Mevcut programlarda girişimci bir şekilde iyileştirilebilecekler şunlardır:

- Her dönemin genç insanlarında daha fazla iktisadi bilinç yaratılması
- İş dünyası, sanayi, yönetim gibi kavramların daha anlaşılır kılınması
- Küçük işletme ve küçük işletmelerin yönetim sistemleri konularının anlaşılır kılınması
- Genç insanların simulasyon teknikleriyle yeni girişim geliştirme kavramıyla tanıştırılması
- Bilişim teknolojilerini kullanma, iletişim, sunum yapma, müzakere etme, sorun çözme gibi kazanılabilir becerilerin geliştirilmesi
- Kariyer planlamasının daha iyi yapılmasının yollarının aranması
- Öğrencilere ve öğretmenlere iş deneyimi kazandırılması
- Okullar ve şirketler arasında ortaklıkların oluşturulması

Yukarıdaki liste eğitimin girişimcilikle olan beraberliğinde iş dünyasının potansiyel rolünü göstermektedir. Eğer bunda başarılı olunursa dikkat, açık kavramlar ve amaçlar bulunmasına yönlendirilmeli bu şekilde girişimcilik eğitiminin okulların daha geniş

kapsamlı konularıyla karıştırılmaması ve hatırdan tutulması sağlanmalıdır. İş dünyası girişimcilik müfredatının sınıfı aşarak okul kültürüne nasıl ulaştığını, sınıf faaliyetlerinin düzenlenmesindeki etkisini (belki de bu süreçle sınıf yeniden tanımlanacaktır), öğretmenlerin beceri ve gelişme ihtiyaçlarını daha iyi anlayacaktır. Mücadele mevcut uygulamalardan daha fazla koordinasyon içerisindeki bir yaklaşıma geçerken farklı programlardan en iyisini almaktır. Okullar ve şirketler ilerleme konusu üzerinde durmaya kolektif bir biçimde durmalıdırlar.

Şirketler, genç insanların 21. yüz yılın girişimcilik mücadelesine hazırlanmasındaki yeni yolların tasarımındaki rollerini yeniden değerlendirmek zorundadırlar. Okullar ve şirketler arasında yeni tür ortaklıklar oluşmalıdır. Şirket danışmanları farklı becerilere ve belki de eğitime ve gelişmeye ihtiyaç duymaktadırlar. Önemli bir tartışma yapılmaksızın, eğitimi gelecek yüz yılın farklı girişimcilik ihtiyaçlarına uyarlama amacına ulaşmak zor olacaktır.

* "Educating Tomorrow's Entrepreneurs" *Economic Reform Today*, 1998/4, s. 32-38.

Bu yazı *Center for International Private Enterprise*'in (CIPE) desteğiyle çevrilmiş ve yayınlanmıştır.

Çeviren: Melek Akdoğan